Массе а мехкий пролетареш, вIашаIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера дена • ЕРА, 29 март, 1975 шу. • № 36 (5404). • Мах 2 кап.

ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШ—КХЕТАМ БАЛАРА ШКОЛА

Партийни собранеш яра гIулакх, коммунистаIнта кхетам балара школа хилара тарра, хIара парторганизацерча коммунисташа чIоагIа лоархIам беши корта болаши леладе дезаш да. Массехк шу хьалха КПСС ЦК «Ярославски городской партийни организаце партийни собранеш яра практиках» баьча соцамо юххьанцарча партийни организацешкара дIадийхар цу деша къаьстта теркам тIабохийтилга. Из соцам а, КПСС XXIV съезда решенеш а кхоачашъеча республика партийни организацеша дикка тоадаьд партийни собранеш кийчъяра а чакхъяхара а гIулакх.

Къаьстта чIоагIа айбелар партийни собраней лоархIам, хIара коллектива вахара цар еш йола влияни партийни документаш хувцаш болх баьча хана. Цу даькъе шоаш Iоаяь пайдане опыт дIахо дегIайоалаеш я хIанз партийни организацеш. 1975 шу а цунца цхьана ерриге пятилетка а толаме чакхъякха езаш, иттлагIча пятилетке кхы а чоалханегIа дола декхараш кхоачашде дезаш хилар керте а лувцаш, парторганизацеша халданза эргайоахаш тоаю шоай балха стили методаши, уж кIоаргагIа техка яьннай къахьегамхой коллективай вахар, шоай балха юкъмоттиге лоаттаду керттера дешаш, карагIдаьнначун кIоарга анализи критически махя бу, тIадмалар кхоачаш мишта ду хьожаш беш бола тIахьожам чIоагIбу, парте чура демократи шеръю, демократически централизма принципаш тIа-тIа дикагIа кхоачашъю.

ХIара коммуниста денали хьинари айдара, коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдара таIерзаяь хул Малхбузен электрически сетей, В. И. Ленина цIевагIча мехкдаьтта чакхдоахача «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ заводий, Ленина орден лелаеча № 7 йолча ГМУС треста, Сунженски района «Ассинский» совхоза, Шелковской района «Коминтерн» колхоза партийни организацешка еш йола собранеш. Цар шоай собранешка дувца уттаду коллектива вахаре эгара лоархIамегIен саготагIен дола дешаш. уж дувцача хана коммунисташа хьинаре дакъа лоац, цар болх тоабара хьакъехьа мах бола предложенеши критически замечанеши ю, хIаьта собранеш тIехьа на йоахаш хан-ханнахьа чакхйоах.

Иштта герко ю цар дийцача дешах лаьца ходамбола соцам тIаэцара, из кхоачашбара кан бехктокхаме нахи белгалбахара, де лаьрхIар чакхдоаккхилга миштa латт дIадоевзийташ коммунисташка хоам бара.

Бакъда, йолаш я вайцига хIанз а тIехьа коммунистий собранеш хан-ханнахьа чакх да йоахаш, цига дувца уттаду дешаш тIагIоллара дийца дуташ, КПСС членаш кIезига тIабоалаши хьабаьхкачар хайра дакъа ца лоацаши уж чакхйоахаш йола партийни организацеш. КIезига ю собранеш Назрановски мельзаводе, Грозненски банно-прачечни боахаме, машинаькъа Грозни станце, Старопромысловски кирпичкий заводе. Цу тайпара леларло еш йола парторганизацеш лакхе белгалъяьраш мара ецаре дика дар, цхьабакъда уж йолаш я республика ерригача районашка, къаьстта мела латт из гIулакх дукхагIйолча гIишлошъеча коллективашка а.

Иштта, парте Грозненски горкомо соахка декабрь бетта коммунистий собранеш хан-ханнахьа йой хьожаш 100 партийни организаце тоххам бича гучадаьннад царех 44 из гIулакх КПСС Уставо дIадеххача тайпара кхоачашден доацилга, цар собранешка идеологически балхаца дувзаденна дешаш кIезига дувцаш долга.

Къаьстта чIоагIа лоархIам бе безаш гIулакх да собранешка критикен самокритикен дегIайоалаелга. Цу деша йоакхо елга дIадех вайгара дукха ха йоацаш КПСС ЦК Тамбовски областной партийни организацех лаьца баьча соцамо. Собране вIашагIкхийтта коммунисташ гучахьа шоашта балха, вахаре йоакъа дар дIаоалаш, кхоачамбоацараш кIоарга хьагучадоахаш хулга Iалашде деза.

Парте ше денна беш бола берригa болх коммунистий хьинар айдара тIаберзабаь хиларца дукхагIа хул укх тIеххьарча хана собранешка къамаьл дераш, болх тоабара маьхера предложенеш телараш,

Уж хьагулъе, кхоачашъяра шоай балха плана юкъеяхьа, цу хьакъехьа шоаш даьчох коммунисташка хоам бе декхарийла я юххьанцара партийни организацеш, парткомаш, райкомаш.

Собране дийцача дешах лаьца тIаэца решени ходамболлаш хила еза. Цига гIулакх чакхдаккха деза ха, из дара бехктокхаме бола нах белгалбе беза. ТIаккха шоаш яь решени кхоачашъяра цIенхаштта тIахьожам лоаттабечен деш долчох коммунисташка аргIанарча собране хоам бечен моттигашка балха аьттув боал.

Каст-кастагIа дувца деза КПСС горкомий, райкомий пленумашка, бюрошка партийни собранеш кийчъярен чакхъяхарен практикаца дувзаденна дешаш. Дика опыт шерра йоаржаелга Iалашдича бакъахьа хургда. Юххьанцарча партийни организацешка еча собранешка наг-наггахьа мара хилац кулгалдеча органашка хержараш. Уж декхарийла ба цига информацеш, докладаш е а собранеш кийчъярав чакхъяхарав боагIаш бола тIахьожам лоаттабе а.

ДукхагIа е еза коммунистий, кулгалхой, парткомий, КПСС райкомий отчеташка ладувгIара еш йола собранеш. Гуччахьарча партийни собранешка мугIарерча къахьегамхошта, комсомольцашта, профсоюза членашта Iомаде дукха дика хIамаш корадоагIа.

Собранеш дукха чакхйоахар аьнна хайра пайда баргбац, нагахьа санна цига дувца уттаду дешаш эгара лоархIамегIа а, хьалхе массе тайпара техка а, царех е йоагIа выводаш белгалъяь а ца хуле, коллектива вахаре цар дика лер ца юте. Из де йиш хургья собранена кийчо яра ма-хулла дукхагIа коммунисташ юкъеозе, дош хоадамболаш дувцарал совгIа вахаре кхоачашделга а Iалашдой.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

№ 76

1975 ш. 29 март. г. Москва.

1975-ча ШЕРА МАЕ — ИЮНЕ ЭСКАРЕ ГIУЛАКХ ДЕИИЛЛА ХА ЯЬККХА БАЬННА БIУХОЙ ГЕРЗАШКАРЧА НИЗАШКАРА МУКЪАБОВЛИИТАРАХИ ШОАЯ АРГIАГIА ТIЕМА ГIУЛАКХ ДАРА ГРАЖДАНАШ ТIАХЬЕХАРАХИ.

«Массане а юкъарча тIема декхара» Законага хьежжа,

Аз приказ лу:

1. 1975-ча шера мае — июне Советски Эскара мугIарашкара, ТIема - Форда Флотера, доазув лорадечен чурчен эскарашкара запасе бохийталба 1975-ча шера 1-ча июлага кхачалехье тIема гIулакх дара йилла ха яьккха баьнна бIухой.

2. Укх приказа хьалхарча пунктага хьежжа, бIухой запасе бахийтарца дувзаденна Советски Эскаре, ТIема - Форда Флоте, доазув лорадечен чурчен эскарашка тIема гIулакх дара тIахьехалба, тIахьехача дийнахьа 18 шу дузаш бола а, тIахьехи ха тIехьъяккха бокъо йоаца а граждана ш, хIаьта иштта эскаре баха ха тIехьяьккха хьина тIахьехама йоккхагIча ханех бола а гражданаш.

3. Приказ дIакхайкадолда ерригача роташка, батареяшка, эскадрильяшкен кемаш тIен.

СССР оборона министр Советски Союза Маршал **А. ГРЕЧКО.**

Укх сурта тIа шоана бIаргагуш йола комсомольций группа 31 марта городе Москве йодаш я Коталон Байракха юхе сурт даккхийта. Социалистически яхье котбаларца, производстве хьинаре къахьегарца, общественни а комсомольски а вахаре хьинаре дакъа лацарца яьккхай цар из бокъо.

Делегацена кулгалдеш ва ВЛКСМ обкома секретарь А. Г. Митрофанов.

Сурт даккхарал совгIа вай республика делегаташ ВЛКСМ ЦК болхлошца вIашагIкхетаргба, города исторически моттигашка хьожаргба, музеяшка, театрашка гIоргба.

СУРТА ТIА: делегаце доакъошхой. Сунженски МРО токарь В. Павлютин, Назрановски «Электроинструмент» завода токарь К. Албогачиев. «Красный молот» завода токарь С. Ильясов, «Грознефть» НГДУ оператор М. Заугаев, Грозненски химкомбината 15-ча цеха аппаратчик В. Берестовой, Назрановски трикотажни фабрика заправщица З. Барахоева, ВЛКСМ ЦК 17-ча съезда делегат, Малгобекски УБР бурувастта мастер М.-С. Плиев, СССР Лакхехьарча Совета депутат, Урус-Мартановски района «Горец» совхоза доярка М. Умхаджиева, Октябрьски УБР бурув деттар А. Перекрестенко.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

СовгIаташ дIаденнад

СовгIаташ дIалуш моттиг хилар 26 марта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа Къахьегама Сийлен III степена орден дIаелар Грознерча «Красный молот» яхача машинаш еча завода токара Ю. И. Чергинцевна, «За трудовое отличие» яха медаль — цу завода электросварщика Х. А. Загаевна. Уж правительствении совгIаташ деннад царна Шатлыкски газа конденсат йоахача моттига хьалхарча аргIан мощносташи Шатлык-Хива магистральни газопроводи хьаяра а караерзаяра а заданеш толаме кхоачашъярах.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо тIадиллярах Х. Х. Бокова РСФСР грамоташ дIаелар: А. П. Литвина — СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химкомбината керттерча инженера РСФСР заслуженни рационализатора сийлахьа цIи ялара хьакъехьа; М. А. Мамаевна — потребительски обществай Нохч-ГIалгIай республикански Совета правлене председатела РСФСР торговле заслуженни болхлочун сийлахь цIи ялара хьакъехьа. Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни рационализатора сийлахьа цIи ялара хьакъехьа Нохч-ГIалгIай АССР грамоташ еннай А. В. Кудринскена — СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината цеха начальникан Р. А. Тихомировнайна — цу комбината цеха начальника заместителан.

Дуккхача шерашкен беркатен болх барах Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ еннай: В. М. Раздобудькона — Гудермеса станце локомотивни депо тепловоза машиниста, Ф. Я. Алексапольскена — Дай-мехка тIема инвалидашта йолча республикански госпитала начальника, С. К. Казалиевна — «Росбакалея» Нохч-ГIалгIай контора управляюще заместитела, Р. Д. Боила — РСФСР профтехобразоване заслуженни кьехархочов.

Шоай къахьегама лаккха мах барах дег тIара баркал аьлар совгIаташ дIайийцараша.

БIаьстан балхаш доладеннад

ТЕШАМЕ ЛАРД ЙОЛЛАШ

Доккхен бехктохкамеи лекхараш латт Наурски района «Красное знамя» колхоза кхаш леладерашта хьалхашка ийслагIча пятилетка укх тIеххьарча шера.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш, укх шера плаң 22 центнер йолаш хIара гектара тIара 23 центнер гурахьа дийна ялат, 40 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуя дош деннад.

— Фу даьд, фу де лерхI оаш хьалхашка латта декхараш кхоачашдара? —хетт аз колхоза керттерча агрономага Неткачев Александр Андреевичага.

— ХIанзле дукхадаьд. Хургболча хьувкъама тешаме лард йоллаш ба тха механизатораш. БIаьсти юв культураш дIае хьакъоастадаь лаьтта дерригa зяба аьха даьккхар дIадахача шера. План 5 эзар тонн йолаш кхашка дукха хIама ца эшаш 7,4 эзар тонн органически удобрени йиллар, керттерча даькъе хьажкIаш дIаювргйолча лаьтта. БIаьсти ювча культурай Iалашдаь дерригa фу дIадувча боарама цхьоалагIчен шоллагIчен класса кондицега дIакхоачадир. 2000 гектара тIа Iан замалахь лаьтта Iайна тIоадал соцаяь баьлар укх неношка. Кхашка удобрени юллаш, лаьтта Iайна тIоадал соцаеш къаьстта дика къахьийгар механизатораша Пирогов Владимира, Шевцов Николая, Данилченко Михаила, Селезнев Алексея, кхычар. Де дIадахийтацар царех хIарене балха норма 140—160 процент кхоачаш ца еш. ХIара бетта хулача механизаторий дийнахьа дика болх барах массехказа ахчан совгIаташ деннад царна. ХIанз кенаца цхьана горох дIаювш ба механизатораш.

Кхашка долх тхо. Кенаца цхьана горох дIаювш кхо агрегат я болх беш.

ХIаьта кенаца эзь горох укх шера 4 бIаь гектара тIа дIае езаш я.

Севлка чу фу диллара тхона гаьна йоацаш цхьа агрегат соц. Из лелаеш ва хьажкIаш кхееча звено звеньевой Бородиц Петр Ларионович.

— Мас ли да оаш болх бу? Миштад шун гIулакхаш?—хетт аз Петр Ларионовичага.

— ХIанз кхоалагIа ди мара дац оаха болх бу. Хьалхарча дийнахьа 36 гектара тIа мара карагIдалаьзар тхона кенаца горох дIае, норма 45 гектар йолаш. Цхьабакъда селхан 52 гектара тIа дIайийра оаха. Тахан кхы а дукхагIа дIаюврґья, — жоп лу Бородина. — Берригa болх планагIа ийс дийнахьа баь баккха дезаш да тхо. Цхьабакъда, тхоай торонашка а хьежа, бархI дийнахьа чакхбаккха дош деннад оаха.

— ХьажкIаш кхееча звенона кулгалдеш ма вий хьо. Из культура дIае мел дика кийчо яьй оаш? — хетт аз.

— Укх шера 200 гектар лаьтта хьакъоастадаьд тхона ялата лаьрхIа хьажкIаш кхеяра. Дерригa лаьтта органически удобрени йилла хьаьнцдаь, макха баьккха, лаьтта Iайна тIоадал соцаяь даьчнад тхо. Тоаяь цIенъяь яьнай ерригa хин система а. ХIанз тха кхаш-

РЕПОРТАЖ

ка буц хьатIаяла йолаллалца кхы бе болх бац. ХIаьта из кIезиг-дукха хьатIаяьлча шозза культиваци а яь дIае йолаергья хьажкIаш, — йоах Петр Ларионовича. — Укх шера хIара гектара тIара 40 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуя декхар тIаийцад оаха. Денна дош кхоачашдергхилларах шеко яц тха. ДIадахача шера дукха хIама ца эшаш 50 центнер чуера оаха хIара гектара тIара. Иззал чуэца лерхI укх шера а.

— ХьажкIаш кхееш кхо звено я тха боахаме, — йоах Александр Андреевича. — П. Бородинен, Д. Виторгаевен звеноша ялата лаьрхIа кхеергья хьажкIаш, хIаьта Н. Москаленко звенос 270 гектара тIа силоса лаьрхIа кхеергья. Де дезар даь баьнна, Бородина яххача тайпара, хIанз укх сахьате шоай кхашка кхы бе болх боацаш колхоза кхыча участкашка къахьегаш ба механизатораш. ХIаьта шоашта тIадилла гIулакх дика кхоачаш а ду.

Кхай тIа долаш тхона тIа гIолла массехказза цхьа самолет тIехъяьлар.

— Гурахьа йийнача культурашта подкормка еш ба летчикаш, — аьлар нов. Неткачева. — Из болх 2200 гектара тIа бе беза цар. Са тессача денз сайрийна пхи сахьат даллалца болх бу летчикаша. ХIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 150—150 гектара подкормка е кхоабу. ХIаьта хIанзле 1900 гектар гаргга йолча моттиге из болх чакхбаьккха а баьнаб.

Техника латтача коа колхоза механически мастерске заведующи, дукха ха йоацаш «Знак Почета» орден енна Свидлов Василий Павлович кхет тхох.

—Трактораш-м тоаяь даьнна ма-хургдий шо. Комбайнаш тоаяь яьхайий оаш? — хетт оаха Василий Павловичага.

— Силосни яраш ца лаьрхIача ялат чуэцаш йола ерригa комбайнаш болх дIаболабе кийча я. Дукха хIама дисадац силосни комбайнаш тоаяь яха а. Апрель бутт юкъекхоачаш ерригаш а болх бе кийча хургья уж, — жоп делар Свидлова.

Механизаторашта са лаIара хьаьнча помещенега а хьежар тхо. Чухьа пенагIа хьалтеха сийлен Доска да. Цу тIа хьежача гучадоал техника тоаеча массарел дикагIа аккумуляторщика М. Черепина, токара В. Кушнарева, слесара И. Супрунова къахьегилга.

Колхоза хIара производственни участке хоалуш да наьха болх вIаштIехьбаккхара, цар балхацара безам совбаккхара боахама правлене, партийни, профсоюзни организацеша йоагIа йоаккхо елга. Шоаех еча йоакхонга хьежжа да колхозхоша доаха толамаш а.

ИйслагIча пятилетке цхьа шу дIадахийтадац цар паччахьалкхенга ялат дохкара шоай социалистически декхар кхоачаш ца деш.

Къаьста дика болх бир. соахка. План 21,6 центнер йолаш хIара гектара тIара 25,5 центнер ялат чудеря. ХIаьта паччахьалкхенга декха хинна ялат халкъбоахама планагIа дохка дезаш хинначул 4530 центнер дукхагIа хилар. Цу гIулакхо торо хилийтар паччахьалкхенга ялат дохкара ийслагIча пятилетка план диъ шера кхоачашъе.

Из толам баккхарах, хIаьта юрта боахама продукци йоаккхилгел кийчъелгел алсамдаккхар духьа юртбоахама къахьегамхошта юкъе яьржа хиннача Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа лоацаш дIадахача шера доккхий толамаш лахарах укх деношка КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС. ВЛКСМ ЦК карара кара тела. Цlе байрахк елар колхоза къахьегамхошта.

М. ХАМАТХАНОВ.

Советашка хоржамаш—15 июне

ДИКАГIБАРАШ—ХОРЖАМИЙ КОМИССЕШКА

1975 шера 15 июне РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советашка, къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хургдолча хоржамашца дувзаденна хоржамий комиссеш вIашагIйоххаш я республике.

Берригаш раьза а болаш СССР 50 шера цIерагIча Грозненски химически комбината болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара йолча Центральни хоржамий комиссена юкъевихьав шоай викал, производстве хьалха латтар, хьалха хоржамаш долча хана а комиссена хинна, коллективо шийна тIадилла гIулакх дика кхоачашдаь вола комбината слесарь **М. А. Мамаев.**

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза болхлоша, специалисташа, гIулакхерча наха Центральни хоржамий комиссе яхийта оттаьй совхоза хьалха латта доярка **Х. М. Дзаурова**, хIаьта Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза колхозхоша — колхоза бригадир **И. Е. Лавренченко**, Шалински района «Предгорный» яхача совхоза болхлоша, специалисташа, гIулакхерча наха — совхоза хьалха латта шекара свеклаш лелаеча звено звеньевой **Ш. Дачаева.**

Нохч-ГIалгIай областной коммунистически организацегара Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьара Совет харжара йолча Центральни хоржамий комиссена юкъевахийта оттаваьа КПСС обкома организационно-партийни балха отдела заведующи **Н. И. Семенов.** республика профессиональни союзий областной Совето — профсоюзий Нохч-ГIалгIай областной Совета председатель **О. С. Беляев.** Нохч-ГIалгIай областной комсомольски организацегара — ВЛКСМ обкома хьалхара секретарь **Т. М. Махмудхаджиева.** ДОСААФ республикански комитето комиссена юкъавахийтав эскаре гIулакх деш вола **Д. В. Тихомиров.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссена юкъебахийта нах дIахо а увттабеш ба.

АГИТАТОРИЙН ПОЛИТИНФОРМАТОРИЙН РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРАША НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН БЕРРИГАЧА АГИТАТОРАШКЕИ ПОЛИТИНФОРМАТОРАШКЕИ ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Советски халкъо КПСС XXIV съезда решенеш, ийслагIча пятилетка заданеш кхоачашъяр духьа са ца ходеш къовсам лоаттабу Коммунистически парте кулгалца. Коммунизма материально-технически база хьаеча лаца доагIаш дола дакъа лоац Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Пятилетка дIадахача шерашка планал совгIа 40 миллион сома маьха промышленни продукци арахийцай. Республика промышленносте толамаш даьхад 1974 шера а. Промышленни продукци хьаярен реализаци ярен план ханал хьалха кхоачашъяьй.

Наьха санна толамаш даьхад республика юрта боахаме. 1974 шера лаьттанцарен хьайбашкарен йоаккхача продукце керттера тайпаш эцара оттаяь хинна планаш кхоачашъяьй юрташкарча къахьегамхоша, хIаьта из бахьан долаш республикана РСФСР Министрий Советен ВЦСПС-ен карара кара тела Цlе байракх еннай. хIаьта юрта боахаме хьалха латтача дукхачарна Советски Союза орденаши медалаши еннай.

Вай республика къахьегамхоша, берригача советски наха а санна, чIоагIа деган гIоздаьнна тIаийцар парте Центральни Комитета декабрьски (1974 ш.) Пленума решенеш, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даь Кхайкарал, 1975 шера халкъбоахама план ханал хьалха кхоачашъяри ийслагIа пятилетка толаме чакхъяккхари духьа лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас даь соцамаш.

Цу документаш тIа белгалдаьд советски халкъо кхоачашде деза хьадда декхараш: общественни производства эффективность лакхъелга, къахьегама овсарле лакхлургйола, арахецача продукце дикал тоалургйола, дIадодар кIезиглургдола, Iилманен техникаен керда карагIдаьннараш производствана юкъеххухьаргдола гIулакх вIаштIехьдоаккхала га.

Хьамсарча парте баьча тIахьехама жоп а луш, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша керда, доккхагIдола социалистически декхараш тIаийцад: промышленни продукци яккхарен реализаци ярен шера план 1975 шера 26 декабре кхоачашъе а планагIа лаьрхIачул дукхагIа 22 миллион сома маьха продукци арахеца а, планегIа реализаци еча продукце 100 сома лоархIаш планал совгIа шин сомал чухьнахьа йоацаш продукци ала.

Юрта боахама къахьегамхоша къовсам болабаьб ялата культураш дIаювргйола лаьтташ 245 эзар гектарага кхоачаде, 510 эзар тоннага кхоачаш ялат доаккхилга Iалашде, царех хьажкIаш—120 эзар, дуга —25 эзар тоннага кхоачаш, юрта боахама ерригa продукташ яхара тIаийца декхараш кхоачашде. хьайбай боахам дIахо айбелгел цун продуктивность лакхъелгел Iалашде, лаьттан хIара гектарах, хIара машинах, удобреней хIара тоннах, доакъарий хIара центнерах хьахур ма-могга дукхагIа хургдолаш пайда эца.

Доккхийн бехктокхамех да укх шера республика къахьегамхой декхараш. 1975 шу—из да КПСС XXIV съездо белгалдаь ийслагIча пятилетка декхараш кхоачашдаь даха дезаш дола шу.

ИйслагIа пятилетка чакхйоалача шерара халкъбоахама план кхоачашъяр мехка низ дIахо чIоагIбара, халкъа боахама, Iилма, культура дерригa доакъош дегIадоаладара, къахьегамхой хьал-торо лакхъяра даькъе керда боккха гIа баккхара маIан долаш хургда. Уж декхараш кхоачашдар Iалаьмате боккха экономически, политически, дунен хьалкъашта юкъерча лоархIаме да.

1975 шу — из да советски халкъо вай Даьхен сийн кортамукъале лора а еш, фашистски лоала кхерама дунен халкъаш кIалхара а доахаш Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизар вай белгалдоаккхаргдола шу.

ХIара советски сага патриотически декхар — сийлахь-йоккхача Коталон юбилейна ваха воаггIача тайпара накъавахар. къахьегама фронте керда толамаш дахарца из белгалъяккхар.

ИйслагIа пятилетка толаме чакхъяккхара къахьегамхой оарцагIбоахача доккха дакъа кхоач агитатораштен политинформаторaштен. Пятилетка чакхйоала шу а бIарчча пятилетка а къахьегама кердача толамашца белгалъяккхара республика къахьегамхошта дешацен гIулакхацен новкъостал де деза цар.

ХIанз керттердар — темп ца йоаяр. Пятилетка чакхйоалача шера хьалхарча бетташке а денз хьинаре къахьегаргдола, корта бола, творчески хьал хулийтала къахьегама коллективашка.

ХIара цехо, бригадо, фермо, смено, хIара болхлочо, колхозхочо планаши социалистически декхараши кхоачашдаро Iалашдергда предприятеша, районаша, бIарччача республико планаши социалистически декхараши кхоачашделга.

Политинформаторийн агитаторийн декхар да тIагIертта, шоаш кхо ца беш, творчески къахьегара наьха дог ураоттадар, уж оарцагIбахар. Шоай ханнахьа хьаллаца а дIадовзийта а деза хьалха латтарий толамашн цар дIадоладаь дика гIулкхаши. Хьалха латтачо санна массане а къахьегаргдолаш, тIехьбусарашта новкъостал дергдолаш, производствера ударашта, бракоделашта, къахьегамен производственни дисциплина телхаерашта шоаш леладер могийтаргдоацилга дIахайта деза.

Политически информаци агитаци дийна, творчески гIулакх да. Из гIулакх бокъонца лелалургдац наьха дегашка дика уйлаш чуйоссае, уж доккхийча гIулакхашта оарцагIбаха ховргдолча нахага мара. Ше дувцачунга ладувгIаш бола нах фу дага долаш бах, шийца балха болча наха эшар фуд дика ховш хила веза хIара политинформатор, хIара агитатор, наьха хьашташ кIоаргта довза деза царна.

Оаха берригa агитатораши политинформатораши тIахьех хIара сага дагалаттачунга кхачара, дикагIа, овсарегIа къахьегаргдолаш наьха уйла, лоIам, безам гIоттабара.

Политически балха керттерчарех цхьа лостам ба советски наьха патриотизми интернационализми хьахилийтар. Тайп-тайпарча къамех бола нах цхьа дезал санна бахаши къахьегаши йолча вай социалистически паччахьалкхено доаха геттара доккхий къахьегама толамаш дIахьокха а дIадовзийта а деза. Дукхача къамех хьабаьннача къахьегамхой коллективашка болча вай республика болхлошта, колхозхошта, интеллигенцена доттагIала, вошала, КПСС ленински къамий политика уйланца кхетам балар политинформаторийн агитаторийн керттера декхар да.

Экономикен культурен дегIайоалаеча вайна карагIдувла геттара доккхий толамаш дувзаденна да къахьегамхой коммунистически сакхетам хаддалза дегIаахарца. Новкъа дале а, вай хIанз а болаш ба социалистически вахара бокъонаш телахаю, халкъа рузкъанца дог доацаш гIулакх леладу нах.

Цудухьа вай цIаккха а дицдалийта йиш яц кердача сага кхетам балар социалистически законность цIенхаштта леладара, общественни рузкъан кхом бара уйла хургйолча, кхетамца айхха дувзаденна хилар.

Оаха, агитатораштен политинформатораштен, тIехьа тIайоагIача хана а тхоай керттера декхар лерхI къахьегамхой сакхетам, дисциплина, организованность лакхъяра, парте гIулакха, коммунизма сийлахьйоккхийча идеалашта тешаме хилара уйла цар хьахилийтара чIоагIа новкъостал дар.

Шо-шоай встречни планаши декхараши кхоачашдара, производства эффективность лакхъеш, продукци дикагIа хьаеш, бедал, материалаш, электроэнерги кхоеш къовсам лоаттабара бокъонца новкъостал дулургда вайга, де декхарийла а да. «Махулла кIезигагIа хIама дIа а дохийташ продукци дукхагIа, дикагIа хьае!» аьнна парте бaь тIахьехам оаха хьаллаьцаб политически балха лоархIамечарех цхьа декхар а лаьрхIа.

ТIехьа тIайоагIача хана а къахьегамхошта хьалхашка деча дерригача къамаьлий керттера маIан да парте XXIV съезда решенеш, КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума решенеш, партега, советски халкъага КПСС ЦК-ас даь Кхайкарал, 1975 шера халкъа боахама планаш ханал хьалха кхоачашъярах ийслагIа пятилетка толамца чакхъяккхарах тIехьарча промышленноста а юрта боахама а болхлой йолча Ерригсоюзни социалистически яхьах дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета. ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамаш дIадовзийтар, вай паччахьалкхен чурчен арахьарчен политика дешаш дашхар, советски экономика, Iилма, культура, советски наьха материальни хьали вахара боарами лакхбалара толамаш дIадовзийтар.

Оаха берригa политинформатораш, агитатораш, берригa идеологически болхлой тIахьех, Iоаьнча опытах пайда а эцаш, ийслагIа пятилетка толамца кхоачашъяра. Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда ма-доагIара накъадахара тIехь лоаттабеча къовсаме къахьегамхой къахьегама хьинари политически сакхетами ма-могга дегIабоалабара дIахо а низ тIабахийтара!

ДОТТАГIИЙ БОЛЧА

Селхан Грознера Венгерски Халкъа Республике яхай Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой делегаци. Цунна юкъе ва кхо бIаь совгIа саг — заводий, фабрикай, колхозий, совхозий, гIишлоний хьалха латтараш. Цар дакъа лоацаргда вежарашха йола Венгри советски бIухоша фашистски Iазапах мукъаяьккха 30 шу дуза ди дездеча.

М. МУСИЕВ.

ПАРТЕ ИДЕЯШ ХІАРАНЕГА ДІАКХАЧИЙТА

«ЗНАНИЕ» ОБЩЕСТВА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОРГАНИЗАЦЕ VIII КОНФЕРЕНЦЕРА

Овха хоам баь ма-хиллара, укх деношка «Знание» общества республиканспи организаце VIII конференци хилар. Отчетни юкъа (1972—1975 шш.) бина балхах доклад йир Р. П. Дулерайна.

Шоаш кхаь шера баьча балха итогаш еш хиннача «Знание» общества юкъхьанцарча организацей вакалаша хоадамболаш дийцар наха юкъе знанеш йоаржаеча карагІдьиначохь, диказа дисарехи, болх тоабара де дезарехи.

1972 шера дена 1964 член тІа а кхеташ хІанз «Знание» общества балха юкъе дакъа лоацараш республике 11740 сагага дІакхаьчаб, цунца цхьана керда юкъхьанцара организацеш вІашагІъехкай хьалха уж ца хиннача коллективашка. ГІадкугаш хІама да царна юкъе ноагІа бараш нохчийн гІалгІайн хилар, цу даькъе кхалвах а болаш.

Иштта республиканскои а районни а организацеш дегІаьхкай кагирхой чотагІа. «Знание» общества членашта юкъе тІатІа дукхагІа хул лаккерен чаккъянкхаза лаккерен образовани яраш, Іилмай кандидаташ, коммунисташ, ВЛКСМ членаш.

Организацеш йоккхагІа хиларга хьежжа шерлуш датт цар наха еш йола влияни а. 1974 шера юкъера лаьрхІача хІара дийнахьа 223 лекци йийцай укхал хьалха дІаяхача отчетни юкъа 152 мара ешаш ца хиннача метте.

Лекционни пропаганда еча хана укх тІех...арча хайа дукхагІа коггІортилга ю ленински теоретически тІехьаленах партен правительствах доархІамеча документех, шерагІа дІадовзийт Іилмаш карагІдьинараш, из политически ирагІен тІагІерттаи хулга Іалашде гІерт.

Наха юкъе общественно-политически знанеш йоаржаеча доархІаме моттиг дІалоаш парте XXIV съездеи КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева къамаьлашкеи белгаьяь теоретически положенеш коммунизм хьалъяра, дегІаенача социалистически общества белгалонаш, болхлой класса, КПСС кулгалдv лоархІам дакхбалара актуальни проблемаш дІайовзийташ беча балхо.

Цуннa цхьана ешаш йола хІара лекци парте хьалхашка оттадаь декхараш, йислагІча пятилетка заданеш кховчашъяра, деш дар дІаловзийтара тІеэрзаьв коллективай вахарца юзаенчен хулга Іалашде гІертар.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома X пленумо дІадехараш кхоачаш а деш «Знание» общества организацеш халданза шоай бІарг кІала доттаде гІийртаф къамашта юкъерча гІулакхех йолча марксистско-ленински тІоре, ленински къамин политикен из вахаре кхоачашъярен, нах социалистически интернационализма, советски патриотизма, Іилман атеизма уйланца, национализма а, дына а, дІаядача замах юхедисача а гІулакхашка машар хургІоацаш хьалкхебара дешашта пропаганда елга.

Лекционни пропаганда еча лоархІаме моттиг дІалоац экономически знанешта пропаганда еча массови формаша. Дика болх беш яр коммунистически къахьогама школаш Гудермесски локомотивни депо, Шелковской Наурски районашка, хьалха латтача опыта школеш «Красный молот», назрановски «Электроинструмент» заводашка.

Республике кІезига бац шоашта тІадиллача гІулакхах дика ка йоалаш бола лектораш-экономисташ Н. М. Приймак — «Автоспецоборудование» завода керттера бухгалтер, И. А. Гоцкий — «Красный молота завода керттера экономист, М. И. Умаров — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза керттера экономист, Шелковской районера колхозий председателаш А. И. Плиткина, А. К. Деревянкох, дукха кхыбараш.

Республикерча халкъа университеташка экономика дешаш Іомадеш йола 17 факультет я укх шера болх беш.

Республика лектораша кІезига хІама лаьцац бахача наха КПСС ЦК, Советски правительства, парте XXIV съездо оттаяь машара Программа вахаре кхоачашъяра беш бола Іалеьмате боккха болх дІавовзийтара.

Знаней еррагача формашта пропаганда яра пайда йибаьб тематически, каттарийн жопийн сайренех, дагаьарча журналех, лекцей циклех, кинолекторех, конференцех. Хьинаре болх беш хиннай цІагІара лекторещ. ДІадаха шу чакхлоалаш уж республике 4 эзар яр.

ДІахо шоай гІулакх дІахьош я СССР хьаяь 50 шу дизара юбилей кийчо еча хана вІашагІъехка ешна массаьара лектореши кинолектореши. Массанахьа даржаш латт Советски Союзо гитлеровски Германи эшаяь 30 шу дизара кхетаь чтенеш, вІашагІкхетараш, тематически сайренаш елга.

Политически Іилманех знанешта пропаганда еча халкъа университетий доархІаме айбенаб. Цар балха методически а организационни а боарам дакхбеннеб. дешара дикагІйолча формаех шерагІа пайда эц. 1971 шера 30 халкъа университет яр республике, хІаьта укх шера 37 я, дешийн 11262 саг а волаш. ХІанз университеташка интернационални, атеистически томаех йола лекцеш дукхагІа еш.

Докладчика а цул тІехьагІа къамаьлаш даьчар а белгалдаьккхар республикански, городской, районни организацеша ешаш йола лекцеш дикагІен пайданегІен хилийтара тІадерзадаь дукха гІулакхаш чакхдаьхалга. 1500 семинар чакхъяьккхай, лектораща новкъостала 200 материал кийчъяьй, 800 лекцена рецензи яьй.

«Белоруссе партийни организаце идеологически кадраш хьахаржарах царна кхетам баларах» болча КПСС ЦК соцамга хьежжа дукхагІа теркам тІаухийт лекторий кадраш кийчъяра. Лекцей чулоацам, идейно-теоретически боарам маштаб хьажара Іилма-методически Советашен секцешен хьинарегІа тІахьожам доаттабу. Лекционни пропаганден дикагІа кулгалде яьнай Ленински, Заводской, Старопромысловски, Шелковской, Наурски, Гудермески «Знание» общества районни организацей правленеш.

Балха дьттув баьиначох дувнарал совгІа конференце къамаьлаш даьчар белгалдаьхар кхоачамбоацарашк диказа дисарахи, Цхьайолча юкъхьанцарча организацеша лердарло яр бахьац долаш лекционни пропаганда боарам лоха ба, из массанега дІакхоачаргйола гІулакх Іалашдац. Назрановски, Надтеречни, Веденски, Старопромысловски, Малгобекски организацей правленеша КПСС историна, марксистско-ленински теорена пропаганда елга лаьгІдаьд. Цхьайолча организацешка кІезига терко тІаухийт КПСС XXIV съездо белгалъяьха доархІаме теоретически положенеш наха дІайовзийтара.

Таханарча дено дІадехараша ма-яххара леладац экономически знанешта пропаганда яра гІулакх. ДукхагІйолча хана цу деша хетаь еша лекцеш производственни коллективашта хьалхашка даттача декхарашца ца юваш ю, социалистически яхь йоаржаярца, къахьегамен производственни дисциплина чІоагІъярца дувзадеина дешаш хьоахадац. Цу тайпара кхоачамбоацараш шоай дукххача юкъхьанцарча организацешка долаш хиларах дийцар укхаза «Знание» общества Советски районни организаце правлене председателa И. Х. Муштаргаева, КПСС Грозненски райкома секретара Т. М. Ахматхановас, «Старогрознефть» НГДУ парткома секретара заместителa В. Ф. Плахотникова.

ЧІоагІа бала кхаьча бар конференце делегаташ интернационални, атеистически, Іилмаестествении дешашта пропаганда елга КПСС обкома X пленума решенеша ма-яххара вІашагІех на доаккхаш хилара. Хайра ювцац лекцешка социалистически къамаш дегІаахарен гаргаахарен перспективаш, патриотически, интернационални, идейно-нравственни кхетам лулга вІаши дувзара дешаш, дынен националистически уйлаш яьха сакхетамера дІаякхара наькъаш.

Конференце белгалдаьккхар наха хьалхашка къамаьл деш вола лектор вай доаха толамаш къьгга дІахьоккхаш хиларал совгІа керда общества хьалъеш революционни хувцамаш хулача хана духьалъуетта халонаши гІалаташи дІадовзийта а декхарийла волга. Хьоккхам эца мегаргдоле дика дар дІагойтарца цхьана дацалийта йиш яц вай вахар йорчадоахарий. Даьхе сахарий, дезертирий юхь наьа ше ма-ярра дІайовзийта езаш хилар, седини потока теори» харцн зуламен йолга дІахьокха дезалга.

Лакхе белгалдаьккха ма-хиллара, «Знание» общества республикански организаце мугІараш тІа-тІа шерлуш да, цхьабакъта цун дикалга диллача гІулакх иштта латтац. Цу деша йоагІаш йола терко яц республикански а районни а организацеша.

Лекционни пропаганда еча, къаьстта бахача наха юкъе беча массово-политически балха кІезига юкъеоз вузашкара профессорско-преподавательски болхлой.

«Знание» общества членаш лекхарийла ба марксизма-ленинизма позицешкара общественни явленешта маІан де, советски патриотизман социалистически интернационализман принципаш бахьан къовсам а доаттабеш уж наьха сакхетаме дІачІоагІъе, ленински къаман политика вай вахаре сийлахьбоккха иза хиана дІаэтталга дІахьокха. ТІагІертта къовсам доаттабе беза бусалбен керастен сектай реакционно гІулакхашта а, шордаьннача Іиьдалаштен традицешта а духьала, машар боаца къовсам боаржабе беза буржуазни идеологена духьала.

Цу дошa теркам тІаазар конференце къамаьлаш даьча Нохч-ГІалгІай университета доцента Е. П. Ковнацке, Надтеречни района Знаменски юкъерча школа завуча Х. Садулаева, кхыбар.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш вар «Знание» общества РСФСР организаце правлене президиума председателa заместитель К. В. Сиземов, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретарь М. О. Бузуртанов, парте обкома пропаганден агитацен отдела заведующи П. И. Латышев.

С. МАЙСИГОВ.

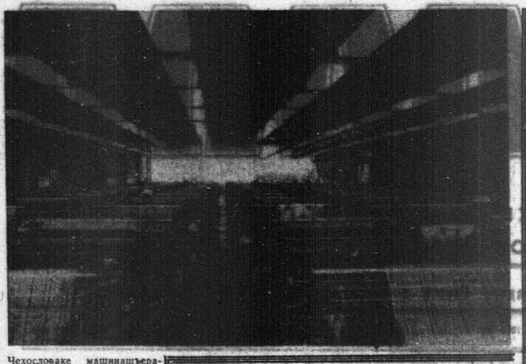

Чехословаке машинашъераша СЭВ-а планагІа яйта лакха балха овсарле йола чІийнаш доаца ши бІаь станок оттаяьй Душанберча даьри деча комбината кердача ткацки участке. Дунен дукххача мехкашка хоатташ дола даьреш укхаза шера 8 миллион метр дукхагІа арахеца торо лургъя кердача технико.

Шоай аргІагІа Таджикистана боамби цІенбеча предприятеша СЭВ-а чудоагІача мехкий адресагІа дІабахийтаб ГДР-а, ПНР-ен ЧССР-ен текстильщикаша 300 миллион метр кІадаш хьалергдола 30 эзар тонн совгІа боамбе хьоаса.

СУРТА ТІА: Душанбера Н. К. Крупская цІерагІча даьри деча комбинатера керда оборудовани оттаяь цех.

Р. НЕТЕЛЕВА сурт. АПН.

Кходаьчa доагора чотах

Денгара денга дукхагІа хул Грозненски локомотивни депо коммуниста, машиниста-инструктора Стояльцев Виктор Ивановича кулгалдеча комсомольско-кагирхой колонна коллективо кходеш дола дизельни доагор. Сийлахь-йоккха котало яьккха 30 шу дузача цІейна сийлегца накъаяхара встречни план тІа а ийца, цо лаьрхІад халкъа боахама мухьаш дІа-юха дахьара ах шера план йислагІча майга кхачалехьа кхоачашъе, 30 тонн дизельни доагор кходе.

Пятилетка тІеххьарча шера хьалхара квартал чакхйоалаш мара латтац, хІаьта хІанзлехьа колонна тепловозий машинисташа дІа-юха йигай 190 беза мухь тІабола поезд, царца заданел совгІа дІа-хьа бихьаб 80 эзар тонн халкъа боахама мухь, кходаьд 30 тонн дизельни доагор.

Укх деношка кхаь кхаьчар кагирхой коллективе. Эксплуатаце цеха общественни организацей решенегІа социалистически яхье даьхача толамий итогаш а яь хьалхара моттиг хьожаяьй цунна. Дукххача машинисташтен цар гІончаштен ейнай «Деповна професcех дикагІбола болхлой» яха сийлен цІераш. Царна юкъе ба машинисташ В. Сохковский, Н. Федосов, В. Беликов, Г. Потемкин, В. Савенко, цар гІончаш А. Бабенко, А. Жуков, К. Чернобаев, кхыбараш.

Кагирхой дика чакхдаьккха лерхІаш ба Еррнгсоюзни коммунистически субботник. Цар кходаьчa доагора чотах дІа-юха югаргъя 25 беза мухь тІабола поезд, ТЭ-3 яхача тепловоза цхьан секцена ремонт ергъя. Шоаш цу дийнахьа мел даьккха алапи пятилетка фонда юкъехьоргда.

ТІЕМАХОЙ ВАХТА

Сийлахь-йоккхача котало 30 шу дизара сийна йола къахьегама вахта локомотивни бригадашкарча тІемахоша дІахьу ер кхоалагІа бутт ба.

Цар деповски фонда хІанзлехьа юкъедихьад кходаь 16 тонн дизельни доагори, планал совгІа дІа-юха бихьа 35 эзар тонн халкъа боахама мухьи.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьегарца белгалбаьина ба тепловозий машинисташ, тІема ветераныш Лепешков Георгий Яковлевич, Незнамов Владимир Кузьмич. Цар лелаю скорни пассажирски поездащ, царех хІаране хьалхарча шин бетта кходаьд кхоккха тонн дизельни доагор.

ТІема ветерана, машиниста Котов Анатолий Петровича шийна чота тІа цІавзадаьд кходаь цаІ-ах тонн дизельни доагор, беза мухь тІаболча 10 поездаш заданел совгІа дІа-хьа бихьа 5300 тонн халкъа боахама мухь. Иштта дика къахьегаш я тІемахой, машинисташ Бельмас Владимир Игнатьевич, Андреев Валентин Николаевич, Коваленко Александр Устинович керте латта локомотивни бригадаш.

Г. АНОХОВ.

ПОЛИТИНФОРМАТОРИЙН АГИТАТОРИЙН РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕЩАНИ

Селхан КПСС обкома политически просвещене ЦІагІа политинформаторийн агитаторийн республикански совещани хилар. Из хьийнйлар парте обкома пропаганден агитацен отдела заведующе П. И. Латышева. «КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленуми КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарали республика агитаторащтен политинформаторащтен 1975 шера а, ерригача пятилетка а тІачаща социалистически декхараши толамца кхоачашдара къахьегамхой оарцагІбахара хьалхашка латта декхараш» яха доклад йир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретара М. О. Бузуртанова.

Цул тІехьагІа къамаьлаш дир укхаза Н. Н. Ведерникова — В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора, Социалистически Къахьегама Турпала, агитатора-наставника, М. Мамаева — Грозненски химкомбината слесарий бригадира, агитатора, Н. А. Юшкова — Шелковской района «Коминтерн» колхоза парткома секретара, З. Алиевас — Веденски района Ленина цІерагІча колхоза звеньевас, агитатора, А. И. Варибруса — КПСС Ленински райкома секретара, А. М. Котиева — Назрановски «Электроинструмент» завода слесара-лекальщика, агитатора, К. И. Арвиета — Шелковской района Менжинске цІерагІча колхоза комсий бригада бригадира, политинформатора, Р. Цуцаева — Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча совхоза ферма бригадира, политинформатора, Л. В. Кончаковас — «Красный молот» завода парткома секретара заместителa, С. Ю. Гайтамирова — Грозненски района «Загорский» совхоза кхаш леладеча бригада кулгалхочо, агитатора, В. Г. Черненко — Старопромысловски УБР ВЛКСМ XVII съезда цІерагІча буровойн начальника, агитатора-наставника, М. И. Гетта — КПСС Старопромысловски райкома политпросвещене кабинета заведующе, А. Чатаева — Ножай-Юртовски района А. Шерипова цІерагІча колхоза кхаш леладеча бригада кулгалхочо, агитатора.

Совещани чакхйоалаш республика дикагІболча политинформаторийн агитаторийн йоккхача группана КПСС обкома Сийлен грамоташ елар.

Совещане хинначар республика берригача политинформаторашкеи агитаторашкеи Кхайкарал дир.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, НОВКЪОСТИЙ!

Республика политинформаторaштен агитаторaштен парте обкома Сийлен грамоташ яларах бола КПСС Нохч-ГІалгІа обкома бюро соцам.

Республика къахьегамхоштa коммунистически кхетам луча дукххача шерашкен толамех болх барах КПСС обкома Сийлен грамоташ лойла:

Алиева Зайнапа — агитатора, Веденски района Ленина цІерагІча колхоза тхьамка леладеча звено звеньевойна.

Алленов Владимир Васильевича — агитатора, «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьтта оборудованена монтажи ремонти еча слесара.

Аржиит Клавдия Ивановнайна — политинформатора, Шелковской района Менжинске цІерагІча колхоза комсаш леладеча бригада бригадира, СССР Лакхехьарча Совета депутата.

Баулина Лидия Хачатуровнайна — политинформатора, Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 4 йолча цеха экономиста.

Бисултанов Жамлайла — агитатора, Аргунски «Пищемаш» завода слесарий-сборщикий бригадира, СССР Лакхехьарча Совета депутата.

Васютин Василий Глебовича — агитатора, «Красный молот» завода чугуно-литейни цеха воккхагІволча мастера.

Ведерников Николай Ивановича — агитатора-наставника, Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора, Социалистически Къахьегама Турпала.

Гайтамиров Сидек Юсуповича — агитатора, Грозненски района «Загорский» совхоза тракторно-кхаш леладеча бригада бригадира.

Глущенко Федор Романовича — агитатора-наставника, Сунженски района «Ассинский» совхоза бригадира.

Ермак Светлана Михайловнайна — политинформатора, Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхоза агронома-селекционера.

Захаев Лечийна — агитатора, Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза звеньевойна.

Кирнос Мария Прокофьевнайна — агитатора, Надтеречни района «Гвардейский» совхоза хьаккхий-товарни ферма заведующена.

Котиев Махьмада Ахьмада — агитатора, Назрановски «Электроинструмент» завода слесара-лекальщика.

Никонова Елена Харлампиевнайна — агитатора, Наурски района «Калиновский» совхоза комсаш леладеча бригада бригадира.

Пожарнова Нина Федоровнайна — агитатора, Старопромысловски районерча № 54 йолча юкъерча школа хьехархочоа.

Стрижак Вера Павловнайна — политинформатора, Грозненски локомотивни депо механически цеха мастера.

Тепсаев Йоакъапа — агитатора, Советски района Кирова цІерагІча колхоза звеньевойя.

Ушакова Мария Павловнайна — агитатора-наставника, Грозненски швейни производственни объединене швея-мотористкана, Социалистически Къахьегама Турпала.

Хаджиев Шамсудена — агитатора-наставника, Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене № 4 йолча СМУ каменщикий комплексни бригада бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала.

Цуцаев Резвана — агитатора, Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча совхоза ферма бригадира.

Чатаев Ахьмада — агитатора, Ножай-Юртовски района Шерипова цІерагІча колхоза кхаш леладеча бригада бригадира.

Черненко Виктор Григорьевича — агитатора, Старогрозненски бурувдеттача балхий управлене буровойя начальника.

Штох Владимир Матвеевича — политинформатора, Гудермесски локомотивни депо машиниста-инструктора.

Мамаев Мавлед Абдулкаджиевича — агитатора, СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химкомбината № 45 йолча цеха слесара-ремонтника.

Эсмурзиев Хьамида Шарпуддина — агитатора, Малгобекски бурув деттача балхий управлене бурувдеттачоа, СССР Лакхехьарча Совета депутата.

КХАШКА БІАЬСТИ

Шерра доаржадаьд республика колхозашкеи совхозашкеи бІаьстан юххье юв культураш дІаера балхаш.

24 март тІаккхоачаш 7,5 эзар гектара тІа бІаьсти юв культураш дІайийна чакхбаьннаб республика механизатораш.

БІаьстан юххье дІаюв культураш эгара дукхагІа Наурски Шелковской районашка дІайийнай. Шиъ-ах эзар гектара тІа кеия горохи дІайийнай цу районашкарча механизаторашa.

Ачхой-Мартановски, Грозненски, Гудермесски, Шалински, Шелковской районашка 472 гектара тІа баьцадаараш дІадийнад.

Баьцадаарел, кенал, горохал совгІа цкъа мара тІа ца йоала баьцаш дІаюш латт республика боахамашка. Хьайбаш доакъарца Іалашдера йоакхо еш Грозненски районе хІанзале ши эзар гектар совгІа, Наурски районе — 1,4 эзар гектара тІа буц дІайийнай, ХІаьта республике гІолла — йиъ эзар совгІа гектар моттиг дІалоацача кхашка.

КЕРТТЕРДАР — ПРОДУКЦИ ДИКАГІА ХИЛИЙТАР

ДІабахача бетта Октябрьски революце ордени леладеча «Красный молот» заводе арахецача йиъ тайпарча продукцеца елар продукце дикала паччахьалкхен Знак. Заводерча болхлоша, мастераша, кулгалхоша, инженерно-технически болхлоша халдаша къовсам доаттабу агрегаташ, насосаш, аппаратураш, царна эша запасни оатхалаш балха тІа тешамегІен дукхагІа яхаргйолаши хилийтара, цунга хьежжа кІезигагІа хул потребителаша царна капитальни текущи ремонт яра дІадохийтар, цунца дувзаденна дика дукхагІа пайда хул производствана. Уж дукхагІа яхаргйолаш хилийтар да кхы тІа а материальни къахьегамен средстваш дІа а ца йоахийташ уж хьаяр.

Тха завода коллективо керттерча даькъе арахеца продукци мехкдаьтта, газови мехкдаьтта химически промышленноста даьрхІа я. Цудухьа шоашта тІалатта бехктокхам кхета а беш красномолотовцаша халданза эргайоахаш тоаю мехкдаьтта оборудованен аппаратурайн конструкцеши эксплуатационни дикали. Пятилетка хьалхарча диъ шера завода коллективо кара а ерзаяь арахеца йолаяьй 28 тайпара кердагІа, толашагІа йола оборудовани. Царна юкъе я насосни, цементировочни агрегаташ, боккха низ ловш йола фонтанни арматура, колоннаш, кхыяраш. Кара а ерзаяь иштта арахеца йолаяьй электродегидратораш, блочни сепарационни установкаш, буровойшка кийч а беш маркхал цІенбара йола оборудовани, кхыяраш.

Арахеца оборудовани эрга а яьккха тоаелта дІахо хьош да пятилетка тІеххьарча шера а. Ийс тайпарча опытни образецех йола керда техника арахеца лерхІ укх шера. Царех хургъя МПБ-80 — 700 манифольдаш, 80—700 атмосфер низ ловш йола фонтанни арматура, конденсата стабилизаци яра йола колоннаш, кхыяраш. Технически даькъе эргаяьха оборудовани арахецара балха тІа хьинаре дакъа лоац завода керттерча инженера В. К. Миллера, керттерча конструкторашен цар заместителашен Н. А. Соболева, Г. В. Вайдемана, М. И. Глоба, дикагІболча конструктораша Г. Д. Ряузова, В. Т. Шульгас, Н. Д. Одиноченкос, А. Г. Трофименкос, кхы дукккхачар а.

ХІанз заводе арахеца 700 атмосферага кхатчалца низ ловш йолча насосни агрегаташа торо хулийт мехкдаьтта даккхара интенсификаци е. Скважина йистера 2Ау-700 яха арматура шийн технико-экономически хьокхамашка диллача вай мехкарча а дунен юкъерча дикагІйолча стандарташта а юкъехкай. Скважинашта ремонт яра йолча кердача насосашта а дика оценка еннай. ДІадодар кІезига долаш кхыча насосаш лулга хьа пайда долаш хургъя уж.

Геттара шийла йолча хьалашка болх бара йолаш я тха заводе арахеца цхьайола продукци, цо гІо ду вай мехкарча Къилбаседехьарча районашка доаккха мехкдаьтта дукхагІа хилийта. Завода марках йола продукци дІаухийт доазол арахьарча социалистически мехкашка, Инде, Пакистане, Алжире, Ираке, кхычахьа. Укх тІеххьарча кхаь шера шоаза дукхагІа хиинай доазол арахьарча мехкашка дІаккхуьа оборудовани.

Вай мехкарча мехкдаьттахоша тха завода оборудовани шоай оалха юкъейоалаярах нийслагІча пятилетка шерашка Даьхена баь пайда 6 миллиони 185 эзари сом да.

Продукце дикал боккхен дукхха оагІош йолаши бола яьоккхам ба. Цо чухьежача кизга цу санна хьахьокх завода коллектива балха тІара чІоагІен мелеи йола оагІонаш. Продукци дика хиларга хьежжа хургда технико-экономически хьоккхамаш, цунца ха йиш я производство кердача техникаца Іалашъяь йий, болхлой квалификаци лакха я е яц, къахьегама дисциплина а культура а мишта. Продукци дика хиларга хьежжа мара лакхлургдац завода коллектива сий а.

Арахеца продукци дикагІа хилийтара боккха лоархІам болаш да брак йоацаш продукци арахецари ОТК болхлой тІахьожам боацаш гІулакх дари юкъедоаладар. Цу системах болх беш я завода керттера цехаши керттерча технолога отделаши. 1974 шера цхьаккха брак ца нийсйолийташ ОТК болхлой тІахьожам боацаш дІаенна продукци 81,6 процент хилар, из хул 1973 шера дІаеннача 1,7 процент дукхагІа.

Арахеца продукци дукхагІа а хулийташ завода коллектива сий лакха лоаттадара тІагІертте къовсам лоаттабеш ба цеха начальник Н. Ф. Чернов, слесараш-сборщикаш Н. М. Шейхин, Е. П. Васильев, сборочни цеха начальник П. П. Немухин, воккхагІвола контрольни монтер К. Я. Оболдин, слесараш-сборщикаш К. Н. Ткаченко, Л. И. Аванесов, Е. И. Петров, В. А. Абрамов, кхы дукхха бараш а. Шоай тамагІа а долаш продукци арахецаш 115 болхло ва заводе. Царна юкъе ба токараш В. Е. Гукасов, М. С. Ялков, М. И. Боранлов, М. В. Двойников, фрезеровщик Е. С. Пыженков, слесараш-сборщикаш А. И. Анохов, М. П. Шульгин, лекальщик А. П. Рязов, кхы дукккхабараш а.

Арахеца продукци дикагІа хилийтар хьахулаш дац технологи эрга ца йоакаш хилчен калача производственни мощносташта механизаци ца йичен. Цу гІулакха тІаерзаяь дукхьала 1974 шера производства юкъейиллар пачхьалкхен на 397,3 эзар сом пайда беш йола 72 мероприяти. Цо вІашатІехьдалийтар арахеца мехкдаьтта оборудовани дукхха дикагІа хилийта, цхьайолча агрегаташта, насосашта продукце дикала Знак дара йола аттестаци кийчйир.

Заводе вІашагІ а елла болх беш я кийчъю продукци тешамегІа хилийтара гІулакхa йола экспериментальни лаборатори бюро. Лоацача хана бюрос Москверча, Волгоградерча Іилман тохкама институташа дакъа а лоацаш тоъал мероприятеш чакхъяьхай арахеца продукци дикагІа хилийтара тІаерзаяь. Цул тІехьагІа дукхха дикагІа хилар заводе арахеца оатхалаши узлаши. Ер шу доладалалехьа заводе арахецача 16 тайпарча изделена Паччахьалкхен аттестаце комитето елар продукце дикала хьалхара категори, хІаьта йиъ изделена лакхара категори елар.

Заводе арахецача мехкдаьтта оборудованех дукхагІа пайда эцара боккхача лоархІаме да цунга дІайолха запасни оатхалаш дикагІа хилийтар. Уж ма-эшша Іалашъяра тІехьа завода коллектива ка плац, хІаьга ялча уж сиха йох. Уж кхоачамбоацараш ца нийсдалийтара оаха хоадамболлаш балхаш даьд арахеца запасни оатхалаш дукхагІа яхаргйолаш гІулакх дара. Укх шера кара а ерзаяь дукхха арахеца лерхІ оаха шиберни заслонкаш (уж кхозза дукхагІа яхаргья ходовни проходни кранел), шарнираш, гибкопластически шлангаш шоаза дукхагІа яхаргйолаш гІулакх дара балхаш деш да. Уж дукхагІа яхаргйолаш арахецар бахьан долаш дукхьал укх шера мехкдаьттахоша паччахьалкхенна 324 эзар сом пайда бергба.

Арахеца продукци балха тІа тешамегІа дукхагІа яхаргйолаш хилийтара чІоагІа лоархІаме гІулакх да производства культура лакхъяр. Из гІулакх оала да цхьайолча цехашка. Нефтеаппаратурни цехера электролаш ва хиларах шоазакхозза юха хьае езаш хул цкъа кийчъяь продукци. Из бахьан долаш дукхагІа хул продукцера юкъе брак. ДІадахача шера нормагІа йоагІачул дукхагІа брак нийсъелар цу цеха продукцена юкъе. Уж санна гІулакхаш нийсдv къыча цехашка а.

Завода коллектив хІана де декхар деш я уж кхоачамбоацараш дІададахара. Цу гІулакха тІаерзаь организационно-технически мероприятеш чакхъяхара. Арахеца продукци дикагІа, керда техника дукхагІа хилийтара болча балха юкъезай общественни организацеш: завода НТО, ВОИР-а совет, кхыяраш. Иштта къахьегаш йола тха завода коллектив доггийша я арахеца продукци тІа-тІа дикагІа а хулийташ пятилетка тІеххьарча шера хьалхадина латта декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

К. ГОЦКИЙ,
«Красный молота завода керттера экономист.

ПУСКОВОЙ ГІИШЛО ХЬАЛЪЕЧА

Пятилетка тІеххьарча шера «Чечингсельстрой» треста ПМК-921 гІишлошъераша хьалъеш латтача гІишлоех лоархІамегІчарех цаІ я № 13 йолча Грозненски профессионально-технически училища комплекс. Укх шера цхьоалагІчe сентябрага кхачалацьа из йисте а яьккха эксплуатаце дІаяла езаш декхараш хьалхашка латт гІишлошъераштa. Цига балха ханах, гІишлошъеча техникахи механизмехи бизза пайда а эцаш хьинаре къахьегаш я Точиев Мусий Мовла керте латта комплексни бригадеи Чимаева Тайпас кулгалду отделочникий бригадеи. Цхьа бутт дІабахийтац цар шоай сменни нормаш 130—150 процент кхоачаш ца еш. ХІаналехьа шоай пхе шера задани дикка тІеккхоачаш а яь, тІайоагІача пятилетка календарах къахьегаш я шаккхе бригада.

Из лоархІаме гІишло хьалъяра 1973 шера май бетта дена пайда ийца капаложенеш 760 эзар соми гІишлон-монтажни балхаш деча пайда ийцар 746 эзар сомн мара дац. Дукхьала укх шера хьалхарча шин бетта гІишлон-монтажни балхаш деча пайда ийца ахча 19 эзар сом мара дац. ХІанзчул тІехьагІа из гІишло хьалъеча пайда эша беза юхейисай 780 эзар сома маьха капаложенеши 536 сома маьха гІишлон-монтажни балхаши.

«Чечингсельстрой» треста базови училища хургъя цунах. Хьалха дІадахача шерашка а хІанз а дукха гІишлошъераш тоъаш бац треста массайолча дІа-юха делача механизировании колоннашка. гІишлон-монтажни управленешка. Цунца дувзаденна шоашта эша каменщикаш, отделочникаш, плотникаш, столяраш, кхыча професcех бола гІишлошъераш кийчбара хьалъеш я из училища. ХІанз масса йолча гІишлон объекташ хьалъеча болх ло ца тоъаш хиларца пусковой объект хьалъинь яккхара йиллаха тиллар кхерам болаш хиларца а дувзадейна цІаьхка а цІаьхка а цу гІулакхага хьажа беза заказчикаш, нийслуш дола кхоачамбоацараш сиха дІададахара шоаш а иштта генподрядчикаши субподрядчикаши оарцагІа баха беза.

Училища комплекс хьалъеча субподрядни организаца я «СевКавсовхозмонтаж» треста специализированни ПМК-661 коллектив. Цун бехкагІа а дукха кхоачамбоацараш нийслу пусковой гІишло хьалъечара гІишлон-монтажни балхаш ритмично дІа ца дохийташ. Цига де дезача сантехнически балхех 40 процентага кхоачаш а доацаш балхаш мара чакхдаьнна дац. Цар шоай ханнахьа балхаш чакх ца дахаро бахьан долаш цхьайолча хана болх дІаболабе йиш йоацаш багІаш хул тха гІишлошъераш, — йоах прораба Хадисов Ахьмад Хьадисовича. Тха заказчика «Чечингсельстрой» треста чуйоагІача аьшка-бетона конструкцей заводе арахецаш яц тхона эшаш йола аьшка-бетона изделеш, уж тхона Іалашъе езаш я Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене аьшка-бетона конструкцей завод, яхаш дуац цо дІахо а. Из дош сиха къоаста а даь шийн ханнахьа эшаш йола аьшка-бетона изделеш ца хилийтарах хІанз хьалйотташ латтача дешара-производственни мастерской корпус хьалъечара гІишлошъерий балхаш а чІоагІа тІехьатетт.

ХІанзарча хано дІа ма-деххара йолча проектах хьалъеш йола из комплекс боккхача лоархІамера объект я. Хьехархоштен дешархоштен мел эша хьалаш долаш, кхыча училищашта юкъе белгала йолаш хургья из комплекс. Ялх бІаь дешархо хургва цига дешаш. Дийазза вІаштІара яьча цу чу хургья сийрда, паргІата мел эша гойтара пособеш йола кабинеташ-лабораторещ, отделочни балхий, специализировании технологе, гІишлон материалаш тахкара, эстетика, педагогически кабинеташ, дешара аудиторещ, массадолча дешара предметашта лаьцІа йола лабораторещ. Дешара занятой корпуса лалла я шозза вІаштІара яь общественно-бытови блок. Цу чу хургья столовни, вестибюль, гардеробни, актови, спортивно-гимнастически, кинопроекционни радиоузлаи залаш, общественни организацей помещенеш. ХІанз хьалъеш латтача дешара-производственни мастерской блоке хургья массе а професcех болча гІишлошъераштa эша мастерскеш, столярни цех, окрасочни отделени, кхыяраш.

Дешархоштa лаьрхІа къаьсткъаьста шийн ячейкаш а йолаш укхаза хьалъетта а яьнна отделочни балхаш деш я общежити. 400 дешархочоа лаьрхІа я из. ХІара ячейке кхоккха саг чувоалаш ши цІаи шишша саг чуволаш ши цІаи хургда. Общежите хургья лорий кабинет, парикмахерски, химчистка.

Цу ерригача корпусех дерригa балхаш чакх а даьнна йистеяьнна цхьаккха 1а яц. Теоретически занятеш яра йолча блоке шоалагІа басар хьакха дезаш, кІир тоха езаш я, нийсаш кийчдаьдац. Иштта чакхдаланза да общественно-бытови блокера балхаш. хІаьта вож объекташ йистеяла гаьна я. Пусковой объект шийн ханнехьа эксплуатаце дІа ца луш паччахьалкхен декхараш тІадита йиш яц.

Б. КОСТОЕВ.

Сийлахь-йоккхачу Коталон 30 шу дизарга

БОКОВ Ахьмад

ТИША ЦIА

ПОВЕСТЬ

(ДIахьодар. Долалур 27-чу мартан арахийначу газета номерa тIа).

ХIара кхьхат — чекхдолалуш Iалихана яздора: «Хоза, дерттIа хьажаш хилалахь цIа... гIа. Наьега сагот ма дайталахь...»

Ше цIагIа воьлча хана, шиъ кхоъ ... саниа Iайшега са... гот ца дайта. Атта да оьлаш Iалихана фу дергда цуна? ЛаьрхIа моастагIчоа духьал деча санна, шийла а бирса а лера Iа. Из бахьан долаш а сагото яр Iайшега:

— ЦIагIа а тоха са доацаш шийла йолча метте, яра юккъе! Лайла, тIадийла а кIайкийла а доацаш...

— ДIайкха барзкъаш дувх царга, ва нани, — ший хулчох Iайши тейора Iалихана. — Тахана — логрейкхаш, цар тIа гIолла — йоккхий кетараш, лай тIа а шIа а вIайкха уллургволаш.

— ХIаа, вIайкха улларгва.

Цхьан цIайзача дийнахь кахат дера Iайше наIарга. Iалихан цIагIа вацар. Из хьабе делла Iодеша йолалушшехь мухь а баьнна подмара тIа дIаежар Либи.

Еха гонахьа хьайзар Iайши.

— Фу йоах цо? ХIай?

грузовикаш царех тара йола тIа гаташ тайса «катюшаш» кодшка чу а лехаш, йоккхий топзаш чархаш тIара кухрешн бешамашка гаьнаштта кIал дIа а уттаеш. Бакъда, Iайшо сатийса шиь ванзар. Салтий-м кхы а тIаухар, юот хьалийнзза хIана бац аьппа хеталора. ГаргагIертача тIема, бирса тIавоагIача моастагIчоа духьале кийчъеш яр.

Малхбузехьара хьахозар дIа хьувкъеш мо хетийташ дола йоккхийча топий таташ, бийсанка лир доагаш мо кеталора цигахьа, дийнахь массехьан самолеташ йолхар цу сагIо рахьа гIаргIураш мо муг!

[…]

кот а ца лувзаш, сихха йоагIар яз. Юрта минометаш чуетта йолаялар немцаша. ТIагIолла дIаухар цхьа шоай тайпара шокарч, цхьаяраш Ieйшета хьетIа а кхачалехьа халар, тIаккха «гIарх» аьле тата доалар. ГIарх дар хьалхашкахьа а тIехьашкахьа а, улув а. Сигал ухар дом, кIур. чудеттадуча тховний кIаргаш, чухерцача цений йост. Сихха йоагIар Iайши, юкъ-юкъе йола а доа.

Шо ма йоагIа коа чухьедаар Iайши. Коара сурт йирча дар. Улгара цIа хиннача чухьарца бида кирпишкаш яр, цхьаьрам дIахкайсача санна кхетаро яар, коа гIолла дIа-хьа кхийса чуар бада тIара кирпишкаш...

— Нани! ГIаьхь йий хьо? — аьнна, цIагIара арахьаьлар Либи. ЙоагIIашехь мархIакхийтар яз.

— Хьо дагайоалаш...

[…]

(ДIахьодоьар хургда).

ТОРОНАШ ГУЧА А ЙОАХАШ...

Юрта боахама продукцега дIалодар лохдара дуккхагIа теркам тIаболхийтаргIба укказа ...

[…]

Т. АРЧАКОВ.

[…]

Е. МАЛОВ.

СУРТА ТIА: «40 лет Октября» совхоза 1-ча отделене шуррий - товарни ферма бригадир Албаков Мухарбики (Похайна ваьгIар) ферма зоотехник Акиева Iумари.

Автора сурт.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара) французский инженер Жак-Пьер Жиме Ленинградски политехнически институтан студенташца.

Н. АКИМОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ІАЛАМ — ВАЙ ДОТТАГІА

Дукха нах гулбеннабар пионерийн дешархойн республикански Дворепе. Школьни лесничестваш Іаламен доттагІех — 400 делегат веневар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа советски халкъо котало яьккха 30 шу дизара хетаяь хиннача республикански слете дакъа лаца. «Іалам дукхадезарал деза гІа лаьттан тІа хІама дац» — аштта яр слета девиз.

Республика дешархоша школьни лестничестваша бечa балхах дувцаш яр слете дешархоша хьокха ена гербареш, стендаш, хоза кийчъяь диаграммаш.

Президиуме тІема, къахьегама ветеранаш, партийни, советски, комсомольски болхлой, тайп-тайпарча организацей викалаш.

Къамаьл ду республикански къонача натуралистий станце директора Л. В. Сафоновас.

— Іалам — вай доттагІа, — аьлар цо. Бакъда Іунал эш цунна. Ийс эзар гектара тІара хьунаш, хьола дІаеІа гаьнаш лораеш республике я ткъаь ворхІ дешара лесничество. Сафоновас цІераш яьхар къаьстта дика болх бечар. Уж я Наурски юкъера школа, Ведана районера Мехкетински, Сунженски района Алхастера, Нестеровскера, Шелковской района лесхозовски, Урус-Мартана районера Комсомольски, Ачхой - Мартана района Бамутара, Гудермесски № 1 йола юкъера школаш.

-Дукха я вай республике дарбан баьцаш. Уж гулъеш а дукха болх бу республика школай дешархоша, — аьлар Нохч-ГІалгІайчен Респотребсоюза Іалашо яра управлене начальника М. В. Зайина. — Къаьстта из болх дика вІештІехьбаьккхаб Ножай-Юрта, Наурски, Сунженски районашкарча школай «баьццарча патрулаша».

— Цхьа ха яр вай республикерча хишка промышленни чкъаьрий ца дахаш ТийркачуРа, кхыча хишкара чкъаьрий дукха доера промышленни предприятеша, боехамаша хиш бІехдарах. Дожха эе хулар лаьрххІа устройстваш йоацаш кхашка хий дехкарах. ХІанз хиш цІена хилийтара тІахьожам лоаттабеш республике болх беш я «Сийна патруль» яха вуриъттa отряд, — аьлар районни чкъаьрий инспекце начальника М. А. Кузнецова.

«Даьхенна — миллион!» — Цу девизах макулатура гулъяра комсомольски пионерски организацеше шерра яхь йоаржаьй. Макулатура цхьан тонно биъ миллион кубометр хьу кхою. Слета доакъошхой из болам шерра хьаллаца тІахьийхар областной комитета комсомоло.

ЕрригсоюзнІ штабо хьахкайкаьй «Даьхен баьццара наряд» яхача эстафета яллагІа этап. Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа котало яьккха 30 шу дузача деношка бераша мемориальни скверашка, аллеяшка, паркашка 30 эзар га дІайогІаргья.

Іалама ресурсаш — лаьтта, хиш, пайдане оахкалаш, лаьттах тІайоала хІамаш лораярах школьни лесничествайн патрулийн дуккхача коллективашта дика болх барах ВЛКСМ обкома, Нохч-ГІалгІай АССР просвещене министерства, республика хьунбоахама управлене, Іалам лорадара Ерригроссийски общества республикански совета Сийлен грамоташ мах бола совгІаташ делар. Царна юкъе ба Шелковской района, Каргалински, Новощедрински, Надтеречни района Бено-Юртара, Сунженски района Троицки, Карабулакски № 2 йола, Алхастера, Нестеровскера юкъера а бархІ шера деша а школаш.

Ножай - Юртовски, Петропавловски, Старосунженски юкъерча школашкарча дешархоштен хьехархошта - наставникаштен ВДНХ медалаш дІаелар.

Цул тІехьагІа слета доакъошхой городской дендросаде баха хилар. Цига чакхъяьлар «дикагІвола лесник» яха конкурс. ВорхІ этапах латташ яр из. Цига массайолча этапашка дика знанеш гойташ чакхъяьлар Наурски района 7-ча класса дешархо Курилая Наташа. Цо хьалхара моттиг яьккхар. ШоллагІен кхоалагІен моттигаш а иштта наурцаша яьхар — Бондаренко Наташаса, Неткачева Ларисаси. Кастта уж Ерригроссийски конкурсе дакъа лаца Брянске гІоргба.

Іалам лорадара тІаберзабаь соцам тІайийцар слете гулбенарша.

Р. ЯНДИЕВА.

Сурта тІа: Іалама къонача доттагІий наставник дендросада инженер М. И. Гераськин слета доакъошхоша.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Конкурс: «хоккей-75»

Массехк ди даьлча ФРГ дІадолалургья хоккеях йола 42-гІа дунен чемпионат. Миллионаш болча советски хоккей езарашa дог доах соахка санна вай командас хьалхара моттиг яккхарга, хІанз котбоале 14-гІа боял уж сийлен лакхагІарча лагІа тІа.

«Союзспортобеспечение» яхача ерригсоюзни объединене конкурс: «Хоккей-75» цІи йола хоза кийчдаь буклеташ арахийцад. Буклеташ дохкаш да «Спортлото» спецкиоскашкей «Союзпечата» киоскашкей.

«Хоккей-75» яхача буклета тІа хоадам боллаш дувц лауреатех, дунен чемпионатах, хІаьта иштта конкурсе дакъа лоацачун билет а да из.

Конкурсе дакъа лацара билета тІа йоазув а даь, 5 апрелал тІехьа ца доаккхаш, организационни комиссе адресагІа дІадахьийта деза.

Конкурсе котбаьннараштa премеш хьожае лаьрхІад 100 сомагара 1000 сомага кхаччалца. Конкурса итогаш кепатеха араяргья дунен чемпионат чакхъяьнначул тІехьагІа.

Л. ВИЕВСКАЯ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

29 МАРТ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 11.00. Дешархой каникулаш йолча деношка болх беш да «Заманхо» яха бераштен кхелетараштен лаьрхІа кинотеатр. 12.00, 19.00. Орджоникидзевски музыкальна театра «Баядера» яха спектакль. 16.00. Лекционни зал. Театра дунен халкъашта юкъерча Дена хетадаь. Советски Союза Турпала Нурадилов Ханпаший цІерагІча республикански драматически театра артисташца профессионально-техническии училищай дешархой вІашагІкхетар. 19.00. Халхара зал. Кагирхой салаІара сайре. Лова «Интер» яха вокально-инструментальни ансамбль.

Химикий культура Дворец. 13.00. Болх беш да «Тоатолг» яха берий кинотеатр. 17.00. Халкъий инструментальни оркестро эрсий халкъа иллеш локх. 19.00. «Халкъа турпала эстафета».

«Красный молот» завода культура ЦІа. 10.00. «Профессеш тайп-тайпарен дикен дукха я» яха лагахьара журнал. 12.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр. 17.00. Бешамаш лелаерий занята.

Пролетбата цІерагІа культура ЦІа. 10.00. «Грознефть» объединене рационализаторийн изобретателийн дикагІдолча балхий выставка.

Хьехархочун ЦІа. 19.00. Коталон 30 шу дизара хетаяь халкъа кагирхой театра «Трибунал» яха спектакль.

КИМ цІерагІа клуб. 17.00 «Дезали школен» яха общественно - политически чтенеш. «Бераш къахьегамца кхетадар» яха лекци.

Маьхк еча комбината клуб. 16.00. Коталон 30 шу дизара хетаяь кинофестиваль. 18.00. «Сагаца деррига а эзди хила деза» яха кагирхой сайре.

36 МАРТ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00, 11.00. Болх беш да бераштен кхелетараштен лаьрхІа «Заманхо» яха кинотеатр. 18.30. (Кинозала фойе). Кердача художественни литература обзор. 19.00. (Халхара зал). Кагирхой салаІара сайре. Лова «Интер» яха вокально-инструментальни ансамбль.

Химикий культура Дворец. 10.00. Спортивни довзараш. 10.00. Берий книжкашта хетадаь кІира. «Книжкай турпалаш вайцига хьоашалгІа баь» яха Іуйре. 17.30. «Сийлахь турпал» яха кинофестиваль. 18.00. Кердача художественни литература обзор.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 10.00. Филетелисгий клуба занята. 12.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр.

Пролетбата цІерагІа культура ЦІа. 10.00. «Грознефть» объединене рационализаторийн, изобретателийн дикагІдолча балхий выставка. 12.00. Болх беш да «Орленок» яха берий кинотеатр. 20.00. Кагирхой салаІара сайре.

Хьехархочун ЦІа. 16.00. Болх беш я дай-нанай музыкальни лектори. «Советски пианиста - композитора А. Б. Гольденвейзера бІаь шу дизара» хетаяь лекци. Музыкальни кружокий дешархой концерт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Стратегически хьашташ е кхоаненах кхерилга

«Герзи тІема кхоачами хьабара планах, — хьакхайкадир дукха ха йоацаш къулбехьенафрикански оборона министра Питер Ботас, — Къулбехьен Африка дІакъоастае йиш яц». Сево торо еппай цу министра цу тайпара къамаьлаш де?

Ховш да, шийн доалахьара тІема промышленность цу мехка дукха ха йоацаш дегІаахa йолаенилга. Цудухьа цхьаккха дича а могарІдац цунна эшаш мел долча хІамашца шийн эскар Іалашде, къаьстта а хІанз, Преторн сихача темпашца герзашцара низаш алсамдоахаш, кхы тІа а уж кийчдеш йолча хана.

Африке ховш да, дуккхача империалистически паччахьалкхенаша хІанз а расисташ герзаца Іалашбелга. Цхьабакъда Претори тІа-тІа дукхагІа политически экономически хийрайоаккхаш латтача хьалашка цунах доккхал де а ООН санкцеш телхаеш болча ЮАР къаьнарча хьаьшашта цу тайпара бохам бе а гІулакх дацар Къулбехьен - Африкански Республика министра. Гучох, военни производство дегІайоаллара а иштта эшаш дола герз лоаттадара а Преторена новкъостал де массаза а кийча бола керда пхьоагІонхой цунна корабаьлга хьахьокха безам хиина хургба министра. ХІаьта политически обозревателаша дувца а дувц ю бакъдеш. расистий цу тайпара партнер а хиина дІаэттаб Израила сионистски кулгалхой. Из цхьагІо — шин мехка расистски чухьара политикин агрессивни арахьара политически [illegible] цхьатара хиларах. Африкан Гаргарча Малхбоалени халкъий къаман-кортамукъален боламца къовсам доаттабара шоай низаш вІашагІтоха уж гІертарах юкъарчал доашаш хьахиннар. Цудухьа цхьа бахьан доацаш дац тахан уж шаккхе мохк дунен цу районашкарча империализма неоколониалистски стратегена юкъе цун инструмента метте дІаэтта хилар.

Гаргарча Малхбоалене 1973 шера октябрьски тІом болча хана Тель-Авивен Преторен дог тийшар, кхыметтал цар гаргагІарен эггара хьинаргІарен цхьоагІонхой а эшаш дола гІо де; къаьстта а тІема гІулакха, цар низ кхоачаргбоацача хьал тІа нийсбала тарлуш хиларах. Цу хана дунен халкъашта юкъе эттача кердача хьалашка дегІаухача паччахьалкхенаша Тель-Авива малхбузехьарча хьаьшашта мукъа балаизар ВІашагІкхийттача Штаташкара Израиле ухийта герз доагтІашехьа а шоай мехкашка гІолла чакхдахийта. ХІаьта тахан шоашка мара даха дог доацача хьалашка нийсъяла тарлу ЮАР-и Израили.

Дунен халкъашта юкъерча арене шоаш геттара хийра йоахаргхилар теркал а деш, шинна а расистски паччахьалкхено чоагІа дегІакхувл шоай тІема промышленность, цу даькъе ма-могга дукхагІа шоашта шоаш кхоачамбергбола гІулакх де гІерт уж. Цхьабакъда шинна а паччахьалкхен экономико-финансов ресурсаш тоъал на хиларах цу тайпара планаш ше-ше кхоачашъе хала хул.

Ховш ма-дарра, хІанз Израило Преторе тІема потенциал чоагІъю цунна лицензеш дІателаш, электронни оборудоване авиационни техникен лоаттаяра, герзий цхьадола тайпаш хьаду производство вІаштІехьйоаккхача дакъа лацара, ше ийнь тайп-тайпара тІема техника Преторега юха дІайохкара наькъаца. ЮАР-е къаьстта доархІам бу Малхбузен, эггара хьалхарча аргІанна ВІашагІкхийттача Штатий, тІема тохкама центраша Израило леладеча Іилман бувзамий. Масала, 1971 шера американски тІема ведомстваша даьча заказегІа ши бІаь совгІча проекта тІа болх беш хиннаб Израила Іилмахой. Цу тайпара цхьана леладеча гІулакхаша ЮАР-ерча специалисташка йиш хулийт Малхбузен дуккхача тІема тохкамашта дуxтІабаьина хила.

Къулбехьенафрикански порташкара ЦІеча форда тІарча Эйлат яхача портага кхаччалца бола никъ Малхбузен Европа порташка кхаччалца болчул шозза хІана бац аьна лозагІа боландаь а лов Преторена Израилера герз нийдар «Къулбехьен Африке доагІача герза эмбарго оттае тарлуш хилар теркалдича, — изду иоганнесбургски «Файнэншл мейло», — вайна эшача стратегически хІамашца, кхы да бой в, цхьадолча даькъе кхоачам бергбар Израиль я».

Къаьстта белгалдаккха доагІа, Преторе Израилера нийдеш а хІаьта иштта цар цхьана къахьегарца хьадеш а дола герза деррига тайпаш тІом хьоабара маІан долаш хилар. Цу гІулакхо ше а бокъонца дог тешадеш хьахьокх израильско - къулбехьенафрикански барта агрессивни маІан. ХІаьта, нагахь санна ЮАР-а тІема бюджет шерагара шерага йоккха хулаш хилар вай цу тІа дІатІатехача, ала йиш йолаш да, къулбехьенафрикански израильски доалдерий экспансионистски планаш гаьнна йолхаш, Африкерча шоай мукъагІарча паччахьалкхенашта дуьхалъерзаяь я аьнна.

Ю. БОРИСОВ. (АПН).

«ЗУЛАМ БЕКХАМ БОАЦАШ ДИСАЦ»

Х. Нурадилова цІерагІча театра «Васкет» яхача спектаклах

Театрацара хІара керда вІашагІкхетар, цун коллективо дукха ха, низ, дега йІовхал дІателаш баь болх нахага дІахьокхар цунна шийна а хьежараш-та а хьаштдолаш гІулакх да. Къаьстта театро гойташ яр вайна массанешта дагадоахка, вай дукха уйла еш дола дешаш гІеттадеш йола спектакль хилча. Хетаргахьа цудухьа са ца тувш спектакль дІайоларгa хьийжа хургбар дукха ха йоацаш Советски Союза Турпала Нурадилов Ханпаший цІерагІча театрас Ведзижев Ахьмаден Чахкиев СаІидеи «Васкет» яхача пьесах оттаяьча спектакла премьерага хьажа баьхкараш.

Театра кердача балхах дувца дІадоладалалехьа ала доагІа премьере хиннараша шоай ха эехьа ца йоаьлга. ХІана аьлча пьеса тІа дувцараш боккха лоархІам бола, вайх хІаравар юстара латта йиш йоаца дешаш да.

ХьалхагІа — лоацца спектакла чулоацамах... Вай хана ра гІалгІай юрт. Шоайла безаш ба хІетта школа чакх а яьккха хала ца могаш да хилларах е деша а, е балха яха а йиш йоаца къона йоІ Мадинай цу юрта лор вола эІамига саг Азамати. Цу гІулакха геттара гаьза бац Азамат Іаьса ва, далла Іамал еш вац яхаш Мадинай даь воша Эльберди цун воІ Керами. Кастта да вешa йиса Мадина, шийн вешийн боахам а бехка, цо шийга са йоІа эшачунга хьажалахь аьнна хьаденна дошув дІалочкъа а даь, ше волча яха дІа-ог Эльберда. Цхьабакъда цунна дагадоаллар Мадинай вахар дац, аллха хьанийсъеннача моттиге сихха из дІа маьре а яхийта цун даьх дисача рузкъах ваккхар мара. Ахча бахьан фуннагІа а бІехадар дергдолаш саг ва Эльберд — йоІ ше цунна лехача воккхача сагага а ца йодаш Азаматага маьре яха кийчъеннилга шийна хайча, тийшача балхах хІама а техе Мадинайна из лергйола чов ю цо, из Азамата дІатІадахар дог доахаш. Цхьабакъда, бекхама кІалхарвалаш Эльберд — пьеса чакхйоалаш цу сага бІехa, унзара сибат ше ма-дарра хьагучадоал. Иштта я лоаща йийцача «Васкета» сюжет.

Пьеса авторий а Эльберда роль ловзаеча артиста Цицкиев Махьмада а баьнна боккха аьттув ба цун сурт-сибат хьакхоллар. Халахете а, хІана а тІехь Эльберд санна бола нах — вайна юкъера дІабаланза ба къайлагІа а гучахьа а шоай аьттув мел баьннача вай вахарца тарлургйоаца шоай тІехьайнса уйлаш гонахьарчарна дІаяла гІертараш.

Спектакль дІахо ме йола вайна дикагІа довз пьеса автораше театрон тешавеш хьахьоккхача Эльберда бІеха гІулаххаш. Шийна болча аьттон духьа шийн дулхах-цІех вола гаргара саг вохка а кийча ва из, нахага цу сага йоакхонна ду ше из а яхаш. Иштта вала вижа уллача шийн эІамагІча вешийга цунна ше дІзавьлча цхьаь юсаргйола Мадина дагайоаллаладь, со вешй цун да, са воІ вешй цун воша, йоах цо. ХІаьта цун каша тІа хьаьрча йост йокъаялалехьа урдох воккхача сагага йохка гІерт из шийн вешийн воІ. Эльберда цхьан минута дагадохаш ше Мадинагара яккха гІертав лаьтта тІа вахеча хІара сага яр санна цІена фо даар, маьлхага велакъежар санна йола шийна езача сагаца шийн вахар дувзара йола бокъо.

Мадина, шийн заман кхетам бола саг шийга бераш бегаш ба мотташ елалу саг а йоалаяь воІ волча къоаночуна маьре яха еза хьо, аьнна Эльберда а цун сесага Напсата а аьлча. Из бакъдолга хайна йоІ даь вешийн цІагІара дІайода. Мадина дІаяхачул тІехьагІа, цун рузкъах ше валар кхераш волча Эльберда шек ца воалаш каст-каста ше дуІан хьаллувцачa кулгашца къаза ю шийн вешийн йоІ. Иштта да наха юкъе дика къонах, гаргарча нахах дог лазаш вола саг ва моттийта гІертача къоаночун ше ма-дарра дола сибат.

Эльберда роль ловзаеча М. Цицкиевна дика карагІдаьннад йистхиларца, Іохарца-хьалгІаттарца боарамал тІех а ца воалаш, дІатІахьежача моллагІволча сага тарволча шийн турпала дегаза оамалаш хьагучаяха. Цу гІулакха ши никъ харжа йиш йолаш вар актер. Пьеса тІа кхыча турпалий ярел къаьгагІа гуш я Эльберда оамалаш. Цудухьа уж геттара нийрча хиларца дувзаденна действи дІайолалуш а цунах мел доалла во дар хьахьокха гІорта йиш яр актера. Цхьабакъда, цо кержар халагІбале а беркатегІа бола никъ — шийн турпала сурта тІа деррига баьде басараш ІотІадахка сихлац из, сценагара сценага цунна карагІдувлача гІулакхашца цхьаьца кердадар цун сурт-сибата тІа ІотІадуллаш Эльберд вайга дикагІа вовзийта гІерт М. Цицкиев. Из цун карагІ а даьлар.

ТІехьайнса уйлаш йола, морально нийрча вола Эльберд рузкъан духьа саг верга кхачар тешавеш да.

Кхыча тайпара саг ва Эльберда нийсархон цун лоалахон Цецоев Шукри. Заманга хьежжа хила веза саг, йоах цо Эльбердаца ше къамаьл деш. Азаматен Мадинан дог ховш саг ва из. Кхерап Шукри Мадина йийна шийн лоалахо гучавоаккхача Іаьдала болхлошта гІо де а. Артиста М. Давлетмирзаева хьежараштa везаволийташ, бег юкъе а боалабеш говзза ловзаю Шукречун роль.

Пьеса теркама юкъмоттиге латтача персонажех ба Азамати Мадинан. Вайна везалургволаш дика оамалаш йоахк Ю. Идаева Азаматах. Цкъа-дале, лорий дешар а дийша цІа а вена шийн юртахошта ше кхо цІа веш дарба деш ва из, шозлагІа-дале, шийна еза йоІ къайлагІа кхычахьа дІаеннилга хайча, цун га даккха, из йига кийча ва Азамат. Вай Азаматагахьа доаккхаш гІулакх да Мадинайна из кхычунга маьре ца яхийта аьнна цунна хала чов яьр из ва, аьнна шийна ІотІадилла гІертача следователага Исраьилга (цун роль ловзаю М. Хадзиева) Эльберда вийнача Керамца шийн хиина дов Мадина бахьан хиннад аьнна дІаала цо ца тига а. Дош харцахьча наькъа тІа даккха гІертача следователага шийн езачун цІи яьккхача шоай безамах бІехадар хьоккхадалар кхер Азамат.

Хьежараша иштта безаме тІаэц З. Баталовас хьакхелла Мадинай сурт-сибат а. Хала цамогаш волча шийн даьх дог лазаш, нах безаш, тІера саг я Мадина. Из каглаш шийн давенна дукха ха ялалехьа даь воша воккхача сагага ахчах ше йохка велча. Цига вайна бІаргагу деІал дола, шийн ираз бахьан, шийн вахара, никъ ше харжара дукха къовсам лоаттабе кийча йола кура йоІ.

Еннаяле а денадах, дега низах Эльбердал тІех я Мадина. Цхьабакъда, автораша сцена тІа йоаккхача ханага диллача дукха ха лац цунна. Цудухьа Мадинай сурт-сибат театра дизза хьахьокха вІаштІехь ца даьлча санна хет.

Актерий балхах аьлча хьоахаве безам ба Керама роль ловзаю Д. Омаев. Цун Керам шийн даьна мутІахьа вола воІ волаш чакхвоал пьеса финалага кхаччалца. Цига мара волча бесса вовзац цунна шийн да. Цунгара даьннача зуламо цецамагІа ваьккхав шийн да мо кхы цхьаьккха къонах вац мотташ хиина Керам. Вай цунца къастача хана дег чу боккха къовсам боаллаш, кер чу дукха уйлаш хьувш, хІанзчул тІехьагІа дуккхадар къоаста а даь, шийн никъ харжа беза саг йоккхача говзалца хьагойт Д. Омаева.

Шийгара доагІачох следователя Исраьила роль тоае гІерт М. Хадзиев. Цхьадолча даькъе из цун карагІ а доал. Цхьабакъда из роль пьеса юкъе мишта нийсъеннай кхетаде хала да. Иштта гуча а ца доалаш дус сендухьа, фу бахьан долаш хьесталу следователь ше лоткъам эца вийхача Эльберда? Следстви бехк Азамата ІотІабилларга сендухьа яккха из гІерт а кхета ца деш дус.

Спектакль чакхъяллалца хьежагий теркам тІера ца боалаш хьлийта, говзача актерий ансамбль хьахаржа, дукха сиенаш шийн тайпара вІаштІехьъяха карагІдаьннад режиссера Р. Хакишева. Цунна нийсса ба художника А. Шкуренкос баь болх а. Дукха йоаца, атта хувцалуш йола цун декорацеш дика ювзалуш я сиена тІарча сихха хувцалуча гІулакхашца. Вешта аьлча, спектакль леррагІа дІаяхарца. Цо гІо ду режиссера дагалаьттар дикагІа кхоачашдара.

Ховш да, театра керттера декхар аллха спектакль хьежараштa сакъердаме йолаш вІаштІехьъяккхарах лаьтта ца Іелга. Цун декхар кІоаргагІа да. Цхьабакъда, театро оттаю спектакль вахача нийслуш мел йола моттигаш яшхара йола инструкци хила еза яхилга дац. Керттердар да цо наха дагадоахкараштa шийна хетачох жоп дала а гІерташ, цар дегашка сийг лотабар, дувцачуннцара цар уйла сомаяккхар. Из кхоачашде тоъал дика карагІдаьннад А. Ведзижевен С. Чахкиевен пьесах спектакль оттаяьча режиссер Р. Хакишев керте лаьттача Х. Нурадилова цІерагІча театра коллектива.

Театра керда болх боашхаш кхы а цхьадола кхоачамбоацараш теркалде йиш яр. Цхьабакъда, вай моттигерча драматургий пьесаш театра сцена тІа хеттача тайпара дукха ца хилар лаьрхІача дукхагІа карагІдаьннача дикадарех дувца дог доагІа.

Кхы цхьаькха а ала доагІа. Театрера хІара премьера цун хьежараштa массаза хьашт долаш гІулакх да, хІана аьлча театро царна баь болх ба из. Цудухьа театра администраце дехкар да шоай премьера хургхиларах нахага дукхахчарна дІахозаргдолча тайпара хьалхаІе а афишашка, кепайоазоне гІолла хоам бе. Цхьабакъда, вай ювцаш йола премьера хургхилар дІахойташ цо даьр геттара кІезига дар.

С. МУТАЛИЕВ.

Сурта тІа: спектаклера сцена.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

С. К. МОЛЛАЕВ

75-гІа шу долаш кхелхав Союзни лоархІаме персональни пенсионер Моллаев Супьян Кагирович, 1927 шера дена КПСС член.

1900 шера Нохч - ГІалгІай АССР Урус - Мартановски районерча ГІойтІа, къеча ахархочун дезале ваьв нов. С. К. Моллаев.

Къахьегама вахар 1918 шера ЦІеча Эскара мугІарашка гІулакх дарца дІадоладеннад, хьинаре дакъа лаьцад цо Нохчашкахьа советски Іаьдал чІоагІдеча.

1923 шерагара 1927 шерага кхаччалца гор. Москве Малхбоален къахьегамхой Коммунистически университета студент хиннав Супьян Кагирович. 1927 шера дейз 1932 шерага кхаччалца къаман полка эскадрона политрук, хІаьта 1932 шера дейз 1936 шерага кхаччалца — РККА Ленина орден леласча Ленинградски тІема - политически академе курсант. Дешар чакхдаьнначул тІехьагІа 1936 шера дейз 1938 шера сентябре кхаччалца ЦІеча Эскаре командни гІулакхаш тІа хиннав нов. С. К. Моллаев.

1938 шера сентябре Нохч - ГІалгІай АССР Халкъа Комиссарий Совета председателалла хьожаву нов. С. К. Моллаев. Цу гІулакха тІа волаш болх баьб цо 1944 шерага кхаччалца, КПСС Нохч - ГІалгІай обкома, КПСС Грозненски горкома членалла, РСФСР, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советий депутаталла хийжав из. 1944 шера дейз 1958 шерага кхаччалца Казахски ССР гор. Алма-Ате кулгалдеча тайп - тайпарча боахама гІулакхаш тІа хиннав.

1958 шера августе Нохч-ГІалгІай АССР Ачхой - Мартановски района къахьегамхой депутатий районни Совета исполкома председателалла хоржнов. С. К. Моллаев. 1961 шера юрта боахамен заготовкайн болхлойн гІулакхерча наьхен профсоюза обкома председателалла хержав Супьян Кагирович, хІаьта цул тІехьагІа дейз кулгалдеча боахама балха тІа хиннав.

Нов. С. К. Моллаев , парте ше миччахьа хьожаенча а, хьахьийкхад принципиальни кулгалхо, тешаме новкъост, оарцагІвоалаша гІулакхацен саг ше хилар.

АПРЕЛЬ БЕТТА ХАОТТАМ

СССР Гидрометцентро беча хоамах малхбоален предкавказье 9—11 (норма 9 градус) йІовхал оттаргья.

Бетта хургйола йоачан 25—40 мм (нормана гаргга).

Бетта хьалхарча итт дийнахь хувцалуш морхаш а йолаш, цхьаьнца йолча моттигашка догІа а делхаш, тІеххьарча деношка ди а къувкъаш хургья. Дохк латташ хила а мег. Температура хувцалуш хургья: бийсан 0 градусагара 3—8 градус йІовхалга кхаччалцен дийнахь 9—14 градусагара 16—21 градусага кхаччалцен. Мух малхбоалехьарен къулбехьен малхбоалехьарен хьекхаргба, секунда 7—12 метр а хьекхаш.

ШоллагІча итт дийнахь хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагІча даькъе йоачав йоацаш, цхьаьнца йолча моттигашка дохк а латташ хургья. Температура хувцалуш хургья: бийсан 0 градусагара 5—10 градус йІовхалга кхаччалцен дийнахь 18—24 градус йІовхали. Малхбоалехьара 12—20 м/сек мух хьекхаргба.

КхоалагІча итт дийнахь морхаш а йолаш, йІаьххача юкъа екхан а отташ хила тарлу. Цхьаьнца йолча моттигашка мара делхаргдац догІа, хІаьта цхьайолча хана дохк а латтаргда. Бийсан 4—9 градус, дийнахь 16—21 градус йІовхал оттаргья, бутт чакхбоалаш бийсан 2—7 градус йІовхал (цхьаьнца йолча бийсашка 0 градус), дийнахь 12—17 градус йІовхал хила тарлу.

Къулбехьен - малхбоалехьара 5—10 м/сек мух хьекхаргба.

Метеостанци.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. [illegible]

II ПРОГРАММА

11.30 — «Вай доттагІий кхалнах» яха телевизионни очерк. [illegible]

30 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераштa Іуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. [illegible]

II ПРОГРАММА

11.00 — Босбола телевидени. [illegible]

РАДИО

29 март

6.30 — «Юртара вахар». [illegible]

30 март

7.10 — Республикански газетий обзор. [illegible]

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гІолла 9—14, Грозне 11—13 градус йІовхал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, ломма цхьацайолча моттигашка дохк а доаллаш, бе-беа оагІорахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсашка 1 градус шелалгара 4 градус йІовхалга кхоачаш, денощка 12—17 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкто хьама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-28; письмой отдела бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

[illegible]

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ 2244.